

H 844

H. 844

63. ÉVF.

CLUJ-KOLOZSVÁR, 1934. OKTÓBER 1.

1. SZÁM

ERDÉLYI KÖZ- ÉS MEZŐGAZDA- SÁGI HAVI FOLYÓIRAT

GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

A LAPFELÜGYELŐ BIZ. IRÁNYÍTÁSA MELLETT
SZERKESZTI ÉS KIADJA:

TÖRÖK BÁLINT
AZ E. G. E. IGAZGATÓJA.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ROVATVEZETŐK:

- BODOR KÁLMÁN
- BORÓCZY LÁSZLÓ
- FÜZESSY DEZSŐ
- GYALUI SÁNDOR
- KONCZ GYÖRGY
- KORPONAY KORNÉL
- DR. OBERDING GY. JÓZSEF
- DR. RÉCSEY LAJOS
- DR. SCHILLING DEZSŐ
- DR. SZENTKIRÁLYI SAMU

EGYETEMI KÖNYVTÁR
498 1930
KOLOZSVÁR

A LAP AZ E. G. E. TULAJDONA.

44. Biroul de pasaport Regal Ungar
(Magyar Konzulátusnak)
e. f.
Cluj
Str. Moşilor 3. I. eteal.

MEDICAGO

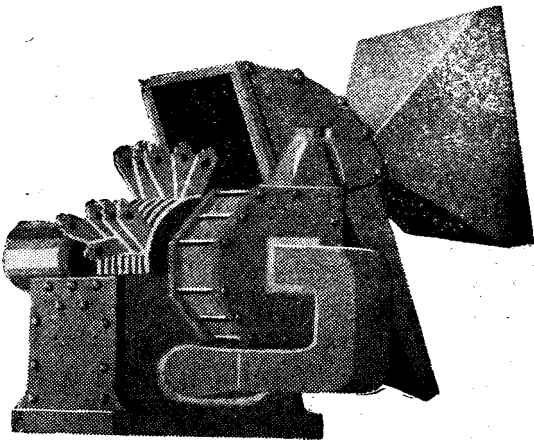
**egyetemes őrlő- és zúzógép,
a mezőgazdaság megsegítője**

Egy munkafolyamattal tetszés szerinti finomságra őröl lucernát, lóherét, ballacimet és minden egyéb szálas takarmányt,

morzsolt és csöves tengerit, árpát, rozsot és minden egyéb szemes terményt,

tengeriszár-tépésre, olojgácsa őrlésére is kiválóan alkalmas.

Teljesítménye rendkívül nagy, teljesen hidegen őröl. Felülül minden eddigi őrögépet.

Ipari célokra is alkalmas!

Szén, koks, mézskő, papír, parafa, faszén, csont, üveg, fűrészpor, cement, só, cukor, paprika, műtrágya, asbest, gipsz, téglák, égetett cserép, chamotte, andesit, bazalt stb. őrlésére és zúzására.

Vezérképviselő:

Román Gazdasági Gépkereskedelmi Rt.

Cluj, Calea Regele Ferdinand 63.

KÉRJEN AJÁNLATOT!

KÉRJEN AJÁNLATOT!

Magasfőrsü és bokorrózsákat,

gyümölcs és parkfákat,
cserjéket, fenyőket és szőlőoltványokat
legjobb minőségben szállít az

Ambrosi, Fischer és Tsa Rt.

Alud-Nagyenyed.

Kérjék árjegyzékünket

ERDÉLYI GAZDA

KÖZGAZDASÁGI ÉS MEZŐGAZDASÁGI FOLYÓIRAT

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
HIVATALOS KOZLÖNYE

MEGJELENIK MINDEN HÓNAP
ELSEJÉN

SZERKESZTI TÖRÖK BÁLINT AZ E.G.E. IGAZGATÓJA

Beköszönő.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet igazgató-választmánya 1931. dec. 19-én tartott ülésén úgy határozott, hogy a súlyos pénzügyi és gazdasági válságra való tekintettel az Egyesület hivatalos lapjának az **Erdélyi Gazdának** a kiadását a viszonyok legalább némileg való javulásáig beszünteti, mert az állatoknak, gazdasági terményeknek és termékeknek oly alacsony árai voltak állandó jelleggel, hogy a falvakban alig volt pénz ugyanarra, hogy a tagdíjak rendszeres fizetése is a legnagyobb nehézségekbe ütközött.

Az Egyesület azonban nem nélkülözheti tartósan tagjaival a szellemi kapcsolatot fenntartani hivatott lapját, ezért az igazgató-választmány 1934. április hó 29-én tartott ülésén úgy határozott, hogy a folyó év őszén, aratás és cséplés után újból kiadja az **Erdélyi Gazdát**.

Az átmeneti idő alatt az Egyesület közleményeit a **Keleti Ujság** az „**Erdélyi Gazda**“ rovatában helyezte el. A **Keleti Ujságnak** ezuton is köszönetet mondunk, hogy az Egyesületnek nehéz napjaiban szives volt segítségére lenni, hasábjainak díjtalanul való rendelkezésre bocsájtásával.

Az Egyesület ma is anyagi gondokkal küzd, amelyen csak az segít, ha a gazdaközönség széles rétegei tömegesen lépnek be az E. G. E. tagjai sorába. Ezt a tagdíjak leszállításával igyekszik az Egyesület megkönnyíteni.

Lapunk szerény terjedeleme lehetlenné teszi egy széleskörű, terjedelmes program adását. Elég talán, ha azt mond-

juk, hogy az **Erdélyi Gazda** feladatának tartja, hogy: az erdélyi országrész köz- és mezőgazdaságának független és megbízható sajtó organuma legyen és tömören írt és a gazdasági élet egész mezejét áttekintő, ismeretterjesztő lapot nyújtson. A lapot rovatokra osztottuk be, azok vezetésére értékes szakférfiakat kértünk fel. A rovatok száma rendre bővülni fog. Azonban programunkat csak akkor tudjuk valóra váltani és az **Erdélyi Gazda** csak úgy tudja az erdélyi mezőgazdaság állapotának állandóan hű képét nyújtani, ha a lap szerkesztésében az erdélyi részek egész gazdasági közönsége részt vesz. Ezért e munkához minden gazdatársunkat szívesen látjuk és tárt karokkal várjuk.

Cluj-Kolozsvárt, 1934. szeptember hó.

AZ ERDÉLYI GAZDA
szerkesztősége.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet

a Földművelésügyi Miniszter Ur- és néniasszonya alatt, a Szatmári Mezőgazdasági Kamarával és a Szatmárvármegyei Gazdasági Egyesülettel, valamint az Erdélyrészi Méhész Egylettel karöltve, Szatmáron, 1934. évi október hó 6—10. napjain

mezőgazdasági-, ipari- és tenyészállatkiállítást

rendez a Római kertben, Dácia-Szállodában, Ujságíró Klub helyiségeiben s a Kovács-féle fatelepen. — Belépési díj személyenként 7. Lei. A kiállítás naponta délelőtt 9 órától este 6 óráig lesz nyitva.

A kiállítás csoportjai: 1. Gazd. termények és termékek. 2. Kertészet, borászat. 3. Erdészet, vadászat. 4. Gazdasági gépek, eszközök, anyagok. 5. Elelmiszerek. 6. Háziipar, népművészet. 7. Természeti kincsek. 8. Szakirodalom. 9. Allatkiállítás: szarvasmarhák, lovak, sertések, juhok, baromfiak, méhek, kutyák, nyulak, galambok stb. 10. Képzőművészet. 11. Turisztika. 12. Fényképezés.

PROGRAMM:

Október hó 6-án, szombaton:

Régen 9 órakor: A tenyészállat kiállítás ünnepélyes megnyitása, a kitérítések kihirdetése. (A Kovács Ábrahám-féle fatelepen, Str. Dragoş Voda, volt Bányai-ut, a vasuti állomás mögött.)

Délelőtt 10 órakor: A mezőgazdasági és ipari kiállítás ünnepélyes megnyitása a Római kertben.

Délelőtt 11 órakor: A képzőművészeti kiállítás ünnepélyes megnyitása az Ujságíró Klubban.

Délelőtt 12 óraker: *Az ipari, háziipari stb. kiállítás megnyitása* a Dácia szálló nagytermében.

Délben 1 óraker: *Bankett a Dácia vendéglőben.* Négy fogásos teríték ára itallal 50.— L. Jelentkezni lehet előre a kiállítási irodában.

Délután 3 óraker: *Méhészeti vándorgyűlés* a városháza nagytermében. *Előadásokat tartanak:*

1. **Stief Ottó** az E. M. E. tb. és ig.-választmányi tagja: *a költésrothadásról.*

2. **Feldmann Tivadar** az E. M. E. ig.-választmányi tagja: *A méhekkel való vándorlásról.*

3. **Deák Bertalan** okl. vegyész mérnök: *A méz márkázásáról.*

Délután 4 óraker: *A jutalomdíjak és érmek kiosztása* a Római kertben, a kiállítási irodában.

Délután 5 óraker: *Háziipari vándorgyűlés* a Kereskedelmi Csarnok nagytermében, Piata Bratianu - Főtér.

Előadásokat tartanak:

1. **gróf Bethlen Mária** (Torda): *Az erdélyi háziiparról.*

2. **Dóczyné, Berde Amál** (Kolozsvár): *A háziipar lelke.*

3. **Dr. Gyárfás Pálné** (Székelykeresztur): *A székely háziipar.*

4. **Dr. Koronka Pál** (Adorján): *A gyapju, kender és a len háziipari feldolgozása.*

Délután 5 óraker: román nyelvű előadást tart: **Tişca Emil:** *A román népművészet és háziiparról,* az Iparos tanonc-iskolában.

Október hó 7-én, vasárnap:

Délelőtt 10 óraker: *A kereskedő kongresszus megnyitása* a városháza nagytermében.

Délelőtt 12 óraker: *Fogatszépség-verseny.* Indulás a kiállítás kapujától. Utirány: Calea Traian, Bul. Regele Ferdinand, Strada Regina Maria utcákon fel a Főtér korzóra, a Főtér kétszeri megkerülése után Mihai Viteazul utcán vissza a Római kert főbejárata elé.

Délben 1 óraker: *Kereskedő és iparos bankett* az Iparos Otthon éttermében.

Este 8.30 óraker: Hangverseny a városi Színházban a Vasile Lucaiu egyesület rendezésében.

Egész nap különféle sportversenyek.

Október hó 8-án, hétfőn:

Délelőtt 9 óraker: *Talajművelő gépbemutató* a Kovács-féle fa-telep mellett.

Délután 4—6 óráig: *Cigányzenekari hangverseny* a Római kertben.

Délután 4 órától: *Gazdasági előadások* a városháza nagytermében. *Előadásokat tartanak:*

1. **Gyallay Papp Domokos** (Kolozsvár): *A gazdakörök népkönyvtáiról.*

2. **Bikfalvy Ferenc** (Udvari) okl. gazda: *A növénytermelés köréből.*

3. **Dr. Szász Ferenc** (Kolozsvár): *A mezőgazdasági szakismeretek terjesztéséről.*

Október hó 9-én, kedden:

Délután 4 órától kezdődőleg *gazdasági előadásokat tartanak* a városháza nagytermében:

1. **Sipos Sándor** (Szatmár): *A baromfitenyésztésről.*

2. **Dr. Koronka Pál** (Adorján): *A Szarvaskerepről.*

3. **Dr. Konopi Kálmán:** *„Minőségbuzatermelés a gyakorlatban”* címen.

Október hó 10-én, szerdán:

Délelőtt 9 órákor: a Hangya Központ tart szövetkezeti értekezletet a városháza nagytermében.

Délelőtt 10 órákor: *Gazdasági előadásokat tartanak* a Keresk. Csarnok nagytermében, Piața Brătianu - Főtér:

1. **Dr. Friedl Gusztáv** (Budapest): *Ujabb növényvédelmi tapasztalatok a gyümölcsvédelemben, valamint a szántóföldi kártevők elleni védekezésről.*

2. **Dr. Konkoly-Thege Sándor O. M. G. E.** főtitkár (Budapest): *Az állattenyésztés fejlesztésének eszközeiről.*

3. **Dr. b. Kovács Lajos** (Szatmár): *A sertésenyésztésünk és sertés-exportunk aktuális kérdéseiről.*

Délelőtt 11 órákor: a Gazdasági-, Hitel- és Tejszövetkezetek tartanak szövetkezeti értekezletet a városháza nagytermében.

Délután 3 órákor: Gazdasági filmbemutató az Urania mozgószínházban. Belépőjegy ára 7 Lei.

Délután 6 órákor: A kiállítás bezárása.

A kiállítás résztvevői és látogatói részére a rendezőség személy- és áruszállítási kedvezményt kért a C. F. R.-től, amelynek nagysága és igénybevételi módja felől a napisajtó útján fogja az érdekelt nagyközönséget tájékoztatni.

A kiállítás tartama alatt a gazdaközönség talajmintáit a szatmári állami vegyvizsgáló állomás mintámként 40 Leiért vizsgálja meg a kiállításon.

A kiállítás tartama alatt Szatmár város kereskedő- és iparostársadalma olesó hetet és kirakatversenyt rendez.

A kiállítás ideje alatt a kolozsvári Tőzsde gyümölcs- és boraukciót rendez, amelyre úgy vagontételben, mint mintázva felhozhatók az áruk.

Kolozsvárt, 1934. szeptember hó.

A kiállítás rendezőbizottsága.

Az 1934. évi október hó 6–10. napjain rendezendő szatmári mezőgazdasági kiállítás kítüntetettjei részére készült E. G. E. érmek két oldalának lenyomata.

Állattenyésztés

Rovatvezető: dr. Récey Lajos.

Párhuzam a mangalica és yorkshirei sertés tenyésztése között.

Írta: Dr. berenczei Kováts Lajos földbirtokos

A gazdák körében ez a probléma mindig abban a kérdésben jut kifejezésre hogy vajjon melyik sertésnek tartása fizeti ki jobban magát a kettő közül. Rentábilis-e a yorkshirei sertés, jövedelmezőbb-e, mint a mangalica, szóval az előbbit érdemes-e előnybe helyezni, igen vagy nem? Ugyis lehetne felállítani a kérdést, hogy hus vagy zsírsertés-e a jobb?

Megpróbálom ezen ujságcikk keretében dióhéjban compendiumszerűleg összefoglalni a lényeges különbséget.

Mindenekelőtt azonban meg kell állapítanunk, hogy sertésenyésztésünk sem mentes természetesen a gazdasági válság és vámháboru káros hatásaitól, tehát a sertés-fronton sincsenek rózsás állapotok, legyen akár mangalicáról, akár yorkról szó. Legnagyobb optimizmussal sem mernék sem egyiknek, sem másiknak igazi rentabilitásáról beszélni, — ami nem jelenti azonban még azt, hogy a sertés ma hasznot egyáltalában nem hozhat, de annyit azok is be kell, hogy lássanak, akik mindig önvigasztalólag kedvező számítást szoktak csinálni, hogy a sertésnél jelenleg a brutto bevételhez képest a kiadások túl magasak, illetve a bevételek a sertés alacsony ára miatt csekélyek; nincs meg az a bizonyos „spannung“, mely minden termelésnél és üzleti vállalkozásnál elviselheti a kockázatot és a körülmények kiszámíthatatlan fordulatait.

A helyzetet ma az, hogy a termelési irányt, az egész rationális tenyésztést a piac diktálja a gazdának. Ehhez kell igazodnunk és ez lenne a döntő, hogy a magyar vagy york a favorit. Mivel pedig a piac szeszélyes, hol hussertést kíván, másszor zsírsertést keres, nekünk valóságos tojástartókat kell járnunk ugrálva ide-oda, amihez a zenét a külföldi piac szolgáltatja.

Belföldi értékesítéssel természetesen még bizonytalanabbul állunk; nagyon sokszor a kereskedők és hentesek kegyelmeire vagyunk utalva, különösen angol sertés eladásánál, melyet általában a mi belföldi piacainkon kevésbé keresnek, mint mangalicát.

Lássuk most már mibe kerül a termelés. Mennyibe kerül egy yorkshirei malac előállítására és kihizlalására a 150 kg.-on

felüli súlyra, hogy vámmentes exportra alkalmas legyen, mennyibe lesz kilogrammonként?

Egy tenyészkoca évi tartási költsége:

A szoptatási idő alatt évi kétszeri fiasztatással 120 napig, naponta 4 kg. vegyes dara, összesen 480 kg. à L. 2.50	L. 1200
A hasasság 2 utolsó hónapjában, tehát 120 nap, naponta 3 kg. dara, 360 kg. à L. 2.50	L. 900
A többi idő alatt, 125 napig naponta átlag 2 kg. dara, összesen 250 kg. à L. 2.50	L. 625
Szénsavas takarmányrész 240 nap à 4 deka, à 3 leu	L. 29
Orvos, oltás, gyógyszer, só	L. 100
A szopós malacoknak árpa az elválasztásig, átlag évente 14 malacnak, 8 hétig naponta átlag 1½ kg. árpa szemesen és darálva 84 kg. à leu	L. 252
Kockázat = 5%, épülettörlesztés 2%, munkaerő 3%, forgó tőke kamat = 5%-a a felhasznált tőkének, 3106 L. után összesen	L. 466
Összesen: L. 3572	

Tehát egy malacra esik = $3572 : 14 = 255$ leu.
Ennyiben van a tenyésztőnek egy leválasztott york malac.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ezt a malacot azonnal hizlalóba lehet állítani. Ez egyik főkülönbség a mangalica mellett.

A hizlalási számítás következő:

A yorkshirei malac 10 hetes korban leválasztatott, súlya 15 kg. bekerülési ára	L. 255
Takarmánya áll vegyes darából = 50% árpa, 30% korpa, 20% napraforgó pogácsa vagy borsó, vagy szájabab dara, valamelyik biztosan van. 50 napig, míg 4 hónapos korát eléri à 1.5 kg. összesen = 75 kg. à L. 2.50	L. 187
Az 5-ik hónapban à 2 kg. összesen 60 à 2.50	L. 150
A 6-ik hónapban à 2½ kg. összesen 75 kg. à 2.50	L. 187
Ezután a takarmány összetételeit megváltoztatjuk, a korpát 10%-ra csökkentjük és tengeri vagy fenti vegyes darával pótoljuk.	
A 7-ik hónapban á 3 kg. 90 kg. à 2.50	L. 225
A 8-ik hónapban á 3.5 kg. 105 kg. à 2.50	L. 262
A 9 és 10 hónapban à 4 kg., 240 kg. à 2.50	L. 600
Szénsavas takarmánymész circa 5 kg.	L. 15
Épülettörlesztés 2%, cseléd 3%, kockázat 5%, kamat 5%	L. 282
Orvos, oltás, gyógyszer, só	L. 80
Összesen: L. 2243	

Feletettünk a malaccal összesen 645 kg. darát. A zöldtakarmányt és a téli répaetetést a nyert trágyával tekinthetjük egyenértékűnek. A jó fajta nagy yorkshirei sertés átlagosan 25%-al értékesíti a feletetett eleséget, úgy, hogy kezdi 30—35%-al és végzi 18—20%-al. A 10 hónapos ilyen módon felhizlalt sertés súlya tehát $645 \times 25 + 15 = 176$ kg. 1 kg. belekerült $= 2243 : 176 = 12.74$ lejbe. Ha csak 22%-ot értékesített akkor benne van 157 kg-os sertés kilonként 14.28 lejbe. Ha az értékesítési százalék még kevesebb lenne, akkor tovább kell hizlalni, míg a 150 kg.-ot meghaladja, mert ezen súlynál kisebb sertés már a magas külföldi vám alá esik, ami ráfizetéssel járna.

Ha az értékesítési árat a mai viszonyok mellett (1934. szeptember 7.) 19 lejre irányozzák elő, akkor marad kilonként $= 19 - 12.74 = 6.26$ lej, a 176 kg.-os sertésnél 1101 lej haszon; a gyengébb esetben a 157 kg.-osnál $\hat{a} 4.72 = 741$ lej. Egy kocsi rakománynál körülbelül kitesz 32—48 ezer lejt. Ha minden jól megy. Sőt szerencsés körülmények között, ha valaki a rezsit csökkenteni tudja, vagy jobb vásárt talál, többre is mehet. Sajnos azonban inkább szokott az előfordulni, hogy a piac szeszélye, drága takarmány stb. miatt az eredmény gyengébb.

Ha a malacot nem tenyésztjük, hanem pénzért vesszük meg, akkor valamivel többre lesz, amennyiben ma körülbelül 300—400 leu egy választott malac.

Mi lesz a különbség a mangalica tenyésztésnél és hizlalásnál? Mindkét fajta sertésnek meg vannak az előnyei és hátrányai is.

A mangalicának előnye az angollal, illetve yorkshireivel szemben: 1. Kevesebb takarmányt igényel, illetőleg jobban bírja az extensív tartást. Jobban lehet vele rossz konjunktúra esetén stagnálni, egész ridegen tartva kivárni a jobb alkalmat. 2. Kisebbséget kell befektetni. 3. Jobban értékesíti a legelőt, azzal könnyebben megelégszik, jobban kihasználhatók vele az értéktelenebb területek, mocsarak stb. 4. Száraz, meleg klímának megfelelőbb, jobban türi a nyári forróságot és a téli hideget. 5. Ha van makktermés, úgy megfelelő helyen hizlalása fél annyi költséggel sikerülhet. 6. Valamivel kevésbé fogékony a betegségek és vésszel szemben. 7. Értékesítése jelenleg függetlenebb a külföldi piactól, mert belföldön is meglehetősen biztos elhelyezési lehetősége van, mivel az itteni lakosság a sertést főképpen a zsír miatt és nem a finom hentesárúkéért keresi. 8. Nem kell költségesebb sertés istálló. 9. Jobban megfelel az itteni népesség természetének és bánásmódjának. 10. Kiváló zsirtermelő.

Viszont a yorkshirei előnyei következők: 1. Majdnem kétszerannyit malacozik, mint a mangalica. 2. Mivel fiatalabb korban lehet elkezdeni a hizlalást, a feletetett takarmányt 5—10%-al magasabban értékesíti. 3. Gyorsabban forog a tőke, mert a 7 hónapos sonkasüldő már a kereskedelem kere-

sett árucikke, a 10 hónapos pedig mint kész hizó rukkolhat ki a piacra. 4. Legelő hiányában is minden nehézség nélkül tartható, mindössze némi kifutó szükséges. 5. A világpiacon általában nagy kedveltségnek örvend. 6. A kulturállamok sertésállományának legnagyobb részét teszi ki, tehát nálunk is jövője van a kultúra fejlődésével. 7. Ugyanezen idő alatt a legnagyobb jövedelmet lehet belőle kihozni az összes sertésfajták között, igaz a legnagyobb befektetéssel. 8. Nagyobb hozama miatt jobban elbirja a szükséges költséges gyógyító és higiéniai beruházásokat (szimultán oltás, fürdő, beton, etetők stb.) 9. Sonkája, husa a legelsőrangú, szalonnája a legkülönbözőbb készítményekben a csemegekereskedés tárgya. 10. Tejgazdasági melléktermékek értékesítésére rendkívül alkalmas, tehenészetek, vajgyári üzemeknél jól használható.

De lássuk az összehasonlítást számokban is.

Egy mangalica tenyészkoca évi tartási költsége: Véleményem szerint a mangalica kocát nem helyes egy évben kétszer fiaztatni, legfeljebb 2 évben háromszor. Azonban jó legelővel, jó tartással és egy már teljesítőképességre kitenyésztett állománnyal végre lehet hajtani kétszeri fiaztatást is.

Ez esetben 120 napi szoptatási idő alatt a szükséges takarmányadag napi 3 kg. Fele lehet a fenti dara-keverék, fele pedig szemes árpa és tengeri vegyesen. 360 kg. à 2.50 L. — — — — —	L. 900
A hasasság 2 utolsó hónapjában, 120 nap, naponta 1½ kg. = 180 kg. à 2.50 L. — — — — —	L. 450
A többi 126 napon napi ½ kg. és jó legelő ez kitesz = 63 kg.-t à 2.50 L. — — — — —	L. 157
Legelő értéke — — — — —	L. 50
Orvos, oltás, gyógyszer — — — — —	L. 60
Épülettörlesztés 1%, cseléd 2%, kockázat 4%, forgótőke (eddig 1617 lej), kamat 5%, összesen = 12%	L. 194
Összesen:	L. 1811

Számítható 10 életképes malac, tehát $1811 : 10 = 181$. 181 lejbe van egy választott malac.

A választott malacot nem tesszük hizóba, mint a yorkshireit, hanem tovább tartjuk, de nem hizlalva, hanem szemén és legelőn is. Ha a tartás nagyon rideg lesz, akkor később érjük el a beállításra alkalmas súlyt vagy a tenyészerettséget.

A malactartás belekerül 8 hónapig: 240 nap, naponta 1 kg. szemes árpával átlagosan = 240 kg. à 2.80 L.	L. 672
Általános költségek 10% — — — — —	L. 85
A malac bekerülési ára — — — — —	L. 181
Összesen:	L. 938

A választott mangalica malac súlya, ha jól sikerül, 10 kg. A feletetett 240 kg. árpát 20%-al értékesítve, súlyszaporulat lesz 8 hónap alatt = 48 kg. Így a 10 hónapos süldő nyom 58 kg.-t; 17 lejen felül van kilója.

Ha ezt vásárlás útján szerzi be a hizlaló vagy tenyésztő, akkor ma kell adni érte 1200 lejt. Tehát 262 lejjel többbe van, mint a tenyésztés által előállított.

Mégis ma sokféle okokból mint ipari hizlalás, hosszú kockázat, a piac bizonytalansága, birtok, legelő hiánya miatt sokan ragaszkodnak a vásárolt süldőkhöz.

Beállítunk tehát egy 58 kg.-os mangalica süldőt, melyet magunk tenyésztettünk, költsége — — — L. 938
 Hizlaláshoz számítva kedvező esetben 500 kg. vegyes darát (tengeri, árpa stb.) à 2.60 — — — L. 1300
 Orvos, oltás stb. — — — — — — — L. 60
 Általános költségek 12% — — — — — — — L. 275

A hizlalás időtartama 150 nap. Összesen: L. 2573

Mangalicánál 20% kedvező értékesítési százaléknak mondható. 500 kg. darától tehát 100 kg. élősúly gyarapodás várható. Összsúly lesz = 1600 kg. Ez került bele 2573 lejbe, tehát kilója = L. 16.28; 19 leu értékesítési ár mellett marad L. 2.72, vagyis a 158 kg.-nál = 430 leu.

Nem sok haszon, mert kevés „spannung“ a nagy rizikó mellett. A gyakorlatban rendszerint nagyobb súlyra hizlalják ezt a zsirsertést, az itt közölt csak mint minimális súly kell, hogy a külföldi piacra érkezve a sertés ott meghaladjon a 150 kg.-ot, mert csak így nyerhet vámentességet.

Mi tehát a kalkuláció végeredménye?

Elindultam a 255 lejes 2 hónapos york malaccal, 8 hónap alatt elértem 1101 lejt hasznot, gyengébb esetben 741 lejt. Vagy elindulok a 181 lejes mangalica malaccal és 8 hónap múlva kerestem az eladási ár = 1200 lejt — 938 lejt önköltségi ár = 262 lejt. Vagy tovább hizlalva még 5 hónapig, vagyis 13 hónap múlva még = 430 lejt kerestem.

A yorknál a 255 lejt 8 hónap alatt hozott 741 lejt.

A mangalicánál a 181 leu 13 hónap alatt hozott 611 leu.

Tulajdonképpen mindenkinek saját viszonyai összes tényezőinek figyelembevételével kell eldöntenie, hogy melyik sertés tartását vállalja, mert némelyiknek az egyik lesz megfelelőbb, némelyiknek a másik. Vannak, akik mind a kettővel megpróbálkoznak.

Általában a tengerit termő vidéken, továbbá ahol sok arravaló legelőt kell hasznosítani, az alföldi meleg, száraz éghajlaton, vagy kisebb tőke, primitív berendezés, kevesebb utánjárás lehetősége esetén és ahol nincs piac, ott a mangalica lesz az uralkodó. Ahol pedig az éghajlat hűvösebb, hegyes vagy dombosabb, ahol bőven terem a lóhere, krumpli, árpa, meg van hozzá a kedv és tőkeerő, nagyobb városok közelében, vagy kedvező külkereskedelmi állapotok mellett, ott helyénvaló lesz a yorkshireivel foglalkozni.

„Medicago” őrlő- és zuzógép a takarmányozás szolgálatában.

Irta: Szász Ferenc (Pusztakamarás).

Legutóbbi budapesti mezőgazdasági kiállításon óriási feltűnést keltett a „Medicago” általános őrlő- és zuzógép, melynek segítségével lehet csutkás és szemes tengerit darálni, olajpogácsát, és ami legfontosabb mezőgazdasági szempontból, *lisztet csinálni bármely szálas takarmányból.*

Köztudomásu dolog, hogy a lucerna és általában a pillangós virágu takarmánynövények szénája bőséges fehérje tartalma révén elsőrangú takarmány és azt is tudjuk, hogy szeckázással mindenféle szálas takarmány tápláló értékét fokozzuk, mert megkönnyítjük a rágást és egyben tökéletesítjük is, minek következtében az emésztőnedvek nagyobb felületen érintik a szeckázott takarmányt.

Ha már a szeckázással is emeljük a száraz takarmányok tápértékét, mennyivel jobban emeljük, *ha megőröljük lisztfinomságúra!* Idevágó kísérletek azt bizonyítják, hogy pld. a lucernából őrlés után világos abrakot készíthetünk és ma a lucernalisztet egysorba helyezik a búzakorpával, de minden külön magyarázat helyett idézem dr. Zaitay (Zaitschek) Artur dr.-nak a budapesti takarmányozási- és élettani intézet kísérletügyi igazgatójának a Köztelek 1934. évi ápr. 1-i számában „Miképen pótolható a búzakorpa és a rozskorpa” című cikkéből a következőket:

A mai súlyos mezőgazdasági viszonyok között búza- vagy rozskorpa vásárlása még akkor is meggondolandó, ha minősége kifogástalan, mert az ára nem áll arányban takarmányértékével. A búzakorpa 100 kg-ja ezidőszerint kereken 8 pengőbe kerül, úgy hogy abban jóval drágábban fizeti a gazda a súlyegységnyi keményítő értéket, mint más takarmányban. Felmerül tehát a kérdés, megokolt-e ilyen körülmények között korpát vásárolni és nem-e célszerűbb azt olcsóbb takarmányokkal helyettesíteni.

A búzakorpa jóminőség esetében egyenletes, más takarmányokkal jól elkeverhető, könnyen emészthető és kedvező étrendi hatású anyag, amelyet mindazonáltal csak akkor szabad etetni, ha ára takarmányértékével arányban áll, ami ezidőszerint nem forog fent, miért is a búzakorpát más takarmányokkal kell lehetőség szerint pótolni.

Nálunk aránylag sok gazdaságban nem érett be a kukorica kellően és ilyen helyeken etessük korpa helyett elsősorban a kukoricát, amely a góréban napról-napra jobban penészedik. A többi gabonamag, a rozs, árpa, cirokmag, köles, muhar, szudáni fűmag stb. darája, illetve e darák keveréke is eredményesen etethető búzakorpa helyett. Ilyen módon ugyan előáll bizonyos fehérjehiány, amely kevés lucernaszéna adagolása által ellensúlyozható. A hiányzó fehérje hüvelyes darával, pld. hulladék-borsóval, lencserostaaljjal stb. vagy olyanképen is pótolható,

hogy gabonaszalmafélék helyett borsószalmát vagy hüvelyes-tőreket adagolunk, amelyek igen jól hatnak a tejelválasztásra.

A búzakorpa pótlására tekintetbe jöhet a *lucernaliszt* is, amelyből 1—2 kg-ot abrakdarával keverve *búzakorpa helyett bizvást etethetünk*. Ha 100 kg. lucernaszénát 3.50 pengővel, a darálási költséget, a lucernaörlőgép amortizációját és karbantartását 1.20 pengővel számítjuk és abból indulunk ki, hogy 100 kg. búzakorpa helyettesítésére 110 kg. lucernaliszt szükséges, még akkor is a 8 pengős búzakorpa helyettesítése kereken 5.20 pengőbe kerülő lucernaliszttal minden 100 kg. korpa helyettesítésénél 2.80 pengő megtakarítást jelent.

A búzakorpából 1—2 kg-nak helyettesítése lucernaliszttal elsősorban fejőstehenek takarmányozásánál volna fontos, ezenkívül hízó szarvasmarhánál és süldőknél. A búza- vagy rozskorpát hízó ökrökkel ugyanis a hizlalás elején 2, később 1 kg.-nyi mennyiségben etetjük abból a célból, hogy a táplálócsatornát a nagyteriméjű abrak kitágítsa, amely feladat elvégzésére a lucernaliszt kétségtelenül még jobban fog beválni tinóknál és süldőknél egyaránt.

Gazdaságosan helyettesíthető 100 kg. búzakorpa vagy rozskorpa pld. 40 kg. rozsdara és 60 kg. lucernaliszt keverésével is.

A mai viszonyok mellett törekedni kell a gazdának, hogy saját termelésű takarmányokat etetve, minél kevesebb abrak-takarmányt vásároljon. Fejőstehenek takarmányának összeállítását rendkívül megkönnyíti, ha az alaptakarmányban sok pillangósszénát és répát etethetünk, úgyszintén, ha az abrakkeverékben borsót, szeges bükkönyt, szójababot vagy lencsét adagolunk, amely utóbbi hüvelyes magvak természetése által fehérjében elég gazdag szálastakarmányokhoz is jutunk.

A fehérjeszükséglet előállítása a gazdaságban nálunk hüvelyesek természetését, de elsősorban a zöldlucerna nagybani felkarolását jelenti, mert zölden, széna — vagy liszt alakjában etetve azt, egyaránt lényegesen csökkenthetjük a vásárlandó fehérjeabrak mennyiségét.

Magyarországon a mindig terjedő „Zöldmezőmozgalom“, melynek célja, hogy a drága abraktakarmányokat elsőrangú legelőkkal, kaszálókkal és szántóföldi takarmányokkal helyettesítse, olyan segítséget nyert a „*Medicago*“ gépben, amellyel a nyáron könnyen megoldható kérdést vagyis a *drága abraktakarmányok mellőzését*, illetve *kisebb mértékben való adagolását télen is megoldhatja*.

A gép két nagyságban készül, 5. és 10. számmal jelezve és beszerzése hol nagy az állatállomány, továbbá hizlaldákban és tehenészetekben, nagyon indokolt, különösen ha amugyis van megfelelő hajtóerő (traktor vagy gőzgép).

Magyarországon már több mint 70 darab van üzemben és több nagy uradalom tulajdonosa, illetve vezetője nagyon elismerően nyilatkozik felőle.

Az eddigi próbák szerint a gépekkel a következő garantált teljesítő képességet érték el:

	5. sz.	10. sz.
lucernaliszt óránként	400 kg.	700 kg.
szemes tengeriből, finom dara	700 kg.	1300 kg.
szemes tengeriből, durva dara	1200 kg.	2400 kg.
csöves tengeri	400 kg.	950 kg.
árpadara	350 kg.	650 kg.
olajpogácsa	900 kg.	1650 kg.

Az örlemény elraktározását nagyon megkönnyíti egy célszerűen felszerelt ventilátor, mely pneumatikus uton cca 15 méter távolságra is elszállítja.

Aki bővebben érdeklődik a gép iránt, forduljon az Erdélyi Gazdasági Egylethez, Cluj Str. Mureşan 10., melynek révén a gép kedvezményes árban szerezhető be. A gép az E. G. E. szatmári kiállításán üzemben is megtekinthető.

Gazdasági levél.*

714—1934. számú átiratára válaszolva, van szerencsém értesíteni, hogy ezidő szerint tudtommal sem Szolnokdoboka, sem Szilágymegyében számbavehető magyar-fajta szarvasmarhatenyésztést senki nem folytat. Igen sajnálatos, hogy Magyarországból a magyar-fajta szarvasmarhák iránt érdeklődő gazdátársainknak magyar-fajta szarvasmarha-tenyészeteket — legalább ebben a két megyében — nem igen tudunk bemutatni, pedig üzleti szempontból sem volna megvetendő ezt a külföldről jövő érdeklődést figyelembe venni. Remélem azonban, hogy a Magyarországi Szarvasmarhát Tenyésztők Egyesülete megbízásából Erdélybe tanulmányútra jövő Piacsek Aladár úr Erdély más megyéiben megfelelő anyagot fog még találni a magyarországi vér-felrissítésre.

Látva a magyar-fajta fehér szarvasmarha pusztulását, még 8—10 évvel ezelőtt megkezdtem a harcot az „Erdélyi Gazda“ hasábjain a magyar-fajta fehér szarvasmarha érdekében, de senki sem hallgatott reám, mert akkor „traktor-láz“ dühöngött. A kisajátítás folytán 2—300 holdra zsugorodott birtokos társaink traktorokat vettek, mert hiszen haladni kell a korrallal és ki törődött a fehér szarvasmarhával, kinek volt szivügye a fehér ökör, ez a páratlan igavonó állat? A „traktor-láz“ időközben megszűnt és nyakig eladósodva gazdátársaink már hajlandók lennének a magyar-fajta szarvasmarhatenyésztéshez visszatérni. De most már ez nagyon nehezen megy, mert az állam látva a fehér szarvas-

* Az E. G. E.-nek a magyar-fajta szarvasmarha tenyésztése ügyében írott megkeresésére érkezett válaszok, melyeket közérdekű voltukra való tekintettel közlünk.

marhától való elfordulást, mindenfelé a mezőgazdasági kamarák útján a szimentáli bikákat kényszerítette rá az eddig fehér bikákat tartó községekre. Ezelőtt 3 vagy 4 évvel a szamosmegyei mezőgazdasági kamarában próbáltam az illetékeseket ettől az irányzattól eltéríteni, de nem ment, mert akkor már a földművelésügyi minisztériumból térkép szerint is beosztva meg volt állapítva minden kerületnek új tenyésztési irányzata. *Meggyénkben Csernek község lakói voltak évtizedeken keresztül a magyar-fajta fehér bikáknak főszállítói és még erre a községre is rákényszerítették a szimentáli bikát.*

Akkoriban ismét próbáltam felhívni gazdatársaim figyelmét az *Erdélyi Gazda* hasábjain arra a veszedelmre, amely abból származik, ha ez a szarvasmarha fajta kipusztul. Kis érdeklődés mutatkozott, mert dr. *Szentkirályi* Ákos mellém állott ebben a kérdésben és báró *Atzél* Ede is hozzászólott ehhez a kérdéshez. Lassacskán minden elcsendesedett és végül az *Erdélyi Gazda* megjelenése is átmenetileg szünetelt, óriási kárára az erdélyi gazdatársadalomnak. — Igen öröndetes esemény, hogy az *Erdélyi Gazda* ismét megindul, amihez úgy a magam, mint gazdatársaim nevében szerencsekívánataimat fejezem ki.

Ugylátom, hogy az ujonnan meginduló *Erdélyi Gazda* hivatalosan is a fehér szarvasmarhatenyésztés mellé áll. Ez a tény a fehér szarvasmarhatenyésztést propagálók kised taborát nagy mértékben fogja megnövelni. Most legalább meg van a remény arra, hogy ezen kised tabor növekedésével egyidejűleg a hivatalos körket arra a belátásra bírassuk, miszerint a régi kipróbált kerületekben, ahol a fehér szarvasmarhatenyésztés bevált, ismét ezt az irányzatot hagyják érvényesülni.

Radákszinye, 1934. szept.

Klein Albert,
okl. gazda.

*

Ugyanebben a kérdésben az EGE megkeresése alapján dr. *Nagy* Endre a következőket írja:

Piacsek András barátunk ugyan kevés gyönyörködni valót fog találni az erdélyi magyar szarvasmarhatenyésztés terén Udvarhelymegyében, mert nagyjában kipusztult bizony itt is ez a kiváló nemes állat, s emellett az ára is olyan botrányosan lement, hogy ma prima fiatal jármosókról lehet venni belőle páronként 7—8000 lejért. Ezekről a dolgokról épen a napokban írtam részletes referátát hr. *Atzél* Edének. Szórványosan találhatók még jó tehenek is, de kompakt tömeget már egyik falu sem produkál.

Időjárás: A botfalusi cukorgyári meteorológiai állomás jelentése szerint augusztus hó folyamán a maximális légnyomás 720.5 volt augusztus 22-én. A minimális 708.1 volt augusztus 5-én. Hőmérsék: közép 18.6° C, maximális 33.0° C. volt augusztus 5-én, minimális 7.6° C. volt augusztus 8-án. A csapadék egész havi összege 86.4 mm., maximális 38.7 volt augusztus 16-án. Csapadékos napok száma 13.

Növénytermelés

Rovatvezető: Boróczy László.

A növénynemesítés mai helyzete Romániában.

Írta: dr. Konopli Kálmán.

Az Erdélyi Gazda olvasóit bizonyára érdekelni fogja, hogy kedves, régi gazdaujságunk hosszú, kényszerű kimaradásának ideje alatt milyen változások mentek végbe itt nálunk a növénynemesítés terén? Erről fogok itt röviden beszámolni.

A növénynemesítés ügyének az állam részről történő fejlesztése, irányítása és ellenőrzése Románia Mezőgazdasági Kutató Intézete (az „I. C. A. R.“) útján történik. Ez a jól megszervezett, megfelelően dotált és korszerű elvek szerint működő intézmény G. Jonescu-Sisesti professzor, volt földművelési miniszter vezetése alatt áll. Egyik legfőbb feladatának ismeri a nemesített növényfajták kipróbálását az ország főbb növénytermelő vidékein. Ezt a célt szakszerűen beállított fajtakísérletekkel igyekeznek elérni, amelyeknek eredményeit évkönyveiben adja közre. Ilyen évkönyv már eddig öt jelent meg.

Eddig legtöbbször foglalkoztak a búzafajtákkal. De alapos kísérletezés folyt a zabbal, őszi és tavaszi árpával, tengerivel is. Újabban a búzaminőség-kérdéssel is behatóbban foglalkoznak, aminek végrehajtására a Kolozsvári Növénynemesítő Állomás is kapott szép, új helyiségében megfelelő felszerelést.

Az ICAR növénynemesítő feladatait Erdélyben, a Bánságban és a nyugati alföldi vidéken a Kolozsvári Növénynemesítő Állomás fiatal agilis vezetője, Säulescu professzor irányítja.

Az ICAR feladata az új nemesített növényfajták törzskönyvezése, a nemesítő telepek ellenőrzése, az eredeti nemesített vetőmagot termelő, nemesítő és szaporító gazdaságokban a vetések ellenőrzése is. Sőt mindezekben az ellenőrző és fajtakipróbáló működéseken kívül maga is foglalkozik nemesítéssel. Így például a kolozsvári Állomás székhelyén és gyéresi telepén gabonafajtákkal, tengerivel, takarmánynövényekkel és gyógynövényekkel foglalkozik.

A régi nemesítők is folytatják munkájukat a gazdasági válság akadályaival küzdve. Ebben az állam támogatta is őket olyanformán, hogy gépeket és laboratóriumi felszerelést adott nekik, továbbá azáltal, hogy az eladott eredeti vetőmagvak után a felár egy részét megtérítette és ilyenformán lehetővé tette azt, hogy a nemesítők aránylag olcsón tudták vetőmagvaikat a gaz-

őnközönseg rendezkezesere javaslatom. Ujabban samos az a tamogato akcio akadozni kezd szettel a nemesített magvak elterjedése elé nagy akadaly gördül. Mert hiszen a mai viszonyok között kevés gazda tudja magát rászanni arra, hogy az egész nemesítői felárat és a fuvarköltseget fedezze.

A gazdasági kamarák is különböző nehézségekkel küzdenek – legújabbban az átszervezés vajudásával – és csak részben tudnak megfelelni annak a feladatuknak, hogy a bevált fajtákat elterjeszteni segítsék. Egy időben arra szoktatták a kiscgazdákat, hogy minden áldozat nélkül jussanak az értékes nemesített magvakhoz és most, amikor a válság az ő bevételeiket is lecsökkentette, nehezen tudják őket rávenni, hogy a többletértéknek legalább egy részét vállalják. Ebben a tekintetben az aradi Kamara egészséges példával jár elől, amennyiben őszi búzavetőmag-akciói során bevezette a cserebúza-rendszert, amikor is a nemesített eredeti és utántermelt vetőmagért a vevő kiscgazdák 10%-al több búzát adnak és a kamara csak a vételárnak ezenfelüli részét fedezi. Így emelkedő árak mellett a befolyt cserebúza későbbi értékesítésével az egész vetőmagakciót fedezni tudja. Sőt a múlt évben nyereséggel zárult a búzavetőmag-akció.

Románia eddigi legnagyobb nemesítő telepe, a „Sământă” r. t. a múlt évben állami intézménnyé lett. Címe ma: „A Bánság Mezőgazdasági Kísérleti Állomása”. Vezetője a régi maradt: dr. Mader. Az állomás folytatja a régi munkát. Őszi búzát, őszi árpat, zabot, takarmánvrépat, tengerit nemesít. Ezenkívül vezeti a Bánság területén a fajtakipróbálásra irányuló kísérletezést.

Az erdélyi növénynemesítés úttörőjének: cs. Lázár Lászlónak fia László, tovább termeli és fajtisztán tartja a lapusnyaki 8 soros tengerit. Tengerinemesítéssel foglalkozik Várady Mihály is Désen

Dr. Stephani Botfalun főleg a fűféle takarmánynövényekkel foglalkozik tovább és van egy jól bevált tavasz-búzája is. Szomszédságában a földvári százsz földműves iskola intenzíven foglalkozik a burgonyafajták kipróbálásával.

Az én odvosi gazdaságomban a búzanemesítés folvik tovább az eddigi fajták fenntartása és új keresztezett fajták kialakítása útján.

Az Ókirályságban Muntean professzor, a bucaresti-i Növény-nemesítő Állomás vezetője régóta foglalkozik gyakorlati búza- és tengerinemesítéssel. Mostanában lépett elő két új fajtával az ICAR. igazgatója: Jonescu-Siscesti professzor is: „Americana 15 és Americana 26”). Néhány Regáti állami uradalomban is folyik nemesítő munka. Az ottani búzanemesítést minőség szempontjából dr. Andronesu, a bucaresti-i Gabona- és Liszt-kísérleti Állomás igazgatója, irányítja.

A harmadik Növénynemesítő Állomás: a Jasi-i, amelynek Popeseu professzor a vezetője, Moldvára és Beszarábiára kiterjedő hatáskörrel vezeti a fajtakipróbálást és nemesítő munkákat.

A mögöttünk levő három év, amilyen kedvezőtlen volt a gya-

korlati gazdálkodásra, olyan alkalmas volt arra, hogy a fajtakérdést tisztázza. Az emlékezetes 1932-es feketeterozsda-év, 100 esztendő meteorológiai statisztikájában példátlanul álló hideg márciusával keményen levizsgáztatta a búzákat a rozsd ellenállásból. Az 1933. évnél ritka hideg nyara a tengerifajták életrealitását tette próbára. Végül az idej, téltől májusig tartó szárazság ismét a búzákat rostálgatta.

Igaz, hogy az ilyen végletes évjáratok tanulságai nem végérvényesek, mert hiszen minket gazdákat, leginkább az átlagos és nem a végletes terméseredmények érdekelnek. De az általánosságban megfelelő hozamot adó fajták közül mégis csak azok a legkivánatosabbak, amelyek a végletes időjárású években sem hagyják cserben a gazdát, amikor az értékesítési viszonyok a legkedvezőbbek.

A kolozsvári Allomás hatáskörének területére az elmúlt évek kísérleti eredményei alapján a következő fajtákat ajánlja:

Őszi búza: Cenad 117, Odvos 241, American 15.

Tavaszbúza: Stephani 71.

Zab: Cenad 77.

Tavaszi árpa: Isaria, Abed Opal, Hanna II. és IX.

Őszi árpa: Cenad 395.

Korai tengeri: Várady-féle erdélyi.

A hazai búzafajtákon kívül igen kedvelté vált különösen az alföldi részeken a bánkúti 1201-es őszi búza. Ugyanott legelterjedtebben termelik a bánkúti lófogú tengerit. A lapusnyaki 8 soros tengeri tapasztalatom szerint legjobban terem a közép-kötött talajokon. Nagy előnye, hogy azokon a vidékeken, ahol a későbbi tengerik nem mindig tudnak megfelelően beérni, a cső karesusága következtében jobban kiszárad a görében, mint a lófogú fajták vastagesővei.

Ugyanezekben az években Magyarországon is nagy fajtaselejtezés történt a búzafajták sorában. Ma már ott is csak a koránérő, rozsdálló minőségfajtákat terjesztik a hivatalos intézmények. De még ott sem érték el a végcélt: a Manitoba búzáék állandó kitünő minőségének teljes utólérését. Igaz, hogy ez nem tisztán nemesítői feladat, hanem ugyanilyen arányban termelői feladat is. De erről egy más alkalommal szándékozom megfigyeléseim eredményét közreadni.

40 lejért vizsgálják meg a gazdák talajmintáit a szatmári kiállításon. Az Erdélyi Gazdasági Egylet a Földmivclésügyi Miniszter védnöksége alatt a Szatmári mezőgazdasági kamarával és a Szatmármegyei Gazdasági Egyesülettel karöltve okt. 6—10. napjain mezőgazdasági, ipari és tenyészállat kiállítást rendez, amelyen a kiállítás rendezőségének felkérésére a szatmári állami vegykísérleti állomás talajmintánként 40 lejért fogja a talajvizsgálatokat végezni a kiállítás tartama alatt.

Mezőgazdasági üzem

Royalvezető Gyalui Sándor.

I.

Az őszi buza előállítási ára.

Az iparos, a gyáros lényegtelen differenciával, előre ki tudja számítani, hogy mi lesz gyártmánya előállítási ára.

A gazda nincs abban a helyzetben, hogy termelvényei árát előre kikalkulálja, hisz oly tényezők játszanak főszerepet, melyek előre ismeretlenek. Az időjárás, a terméshezami, a váltakozó napszámberék, az elemi csapások, mind lényeges befolyást gyakorolnak az előállításnál. Mindazonáltal a gazda mindig tisztába kell legyen, hogy mennyi termelvényei előállítási ára, illetve mennyibe került az előállításuk. Ezek ismerete után tudja meg, hogy jövedelmező volt-e termelvénye, avagy nem és ezek ismerete után esetleg oly irányban tud korrigálni a jövő évre, mely után már kedvezőbb képet kaphat.

Alábbiakban bemutattjuk a búza előállítási árának alakulását 400 lejes értékesítési ár mellett, k. holdanként 10 és 5 mázsás hozam mellett, annak előre becsátása után, hogy a kiszámításnál előforduló adatok és számok átlag számok és a kiadási tételek minden egyes számát a gazda, saját viszonyai között, előszámított számokkal kell helyettesítse, és pedig:

1. A földbérnek azon vidéken jelenleg érvényben levő bérek összege az irányadó.

2. Előszámítás útján megállapítandó, hogy mennyi az önköltségi ára egy fogatnapnak és ténylegesen mennyi munkát végez egy fogatnap.

3. A trágyázási költségnél figyelembe veendő, hogy a trágyázás után hányadik évben lesz buza vetve. A trágyázás első évébe kerülő növényekre a trágyázási költség 40%-át, a második évre 30%, a harmadik évre 20%-ot szoktak számítani.

	I. kat. holdanként 10 mázsa szem és 15 mázsa szalmatermés	II. kat. holdanként 5 mázsa szem és 8 mázsa szalmatermés
1. Földbér 100 kg. buza à 400 lei —	400.—	400.—
2. Háromszori szántás és fogaso lásra 4 fogatnap à 200 lei —	1000.—	1000.—
3. Trágyázási költség részlet —	200.—	200.—
4. 100 kg. vetőmag csávázva —	500.—	500.—
5. Fogasolás és vetés —	100.—	100.—
6. Tavaszi fogasolás és gyomlálás —	100.—	100.—

	I. kat. holdanként 10 mázsa szem és 15 mázsa szalmatermés	II. kat. holdanként 5 mázsa szem és 8 mázsa szalmatermés
7. Aratásra és eséplésre a termes 10%-a — — — —	400.—	200.—
8. Behordás 1 fogatnap — — — —	250.—	250.—
9. Fel és lerakás 1 napszám — —	50.—	50.—
10. Rostálás, eltartás, száradás 5%	200.—	200.—
11. Adó, biztosítás, stb. — — — —	200.—	200.—
12. Forgótőke kamatja és kockázat, az eddigi költségek 10% — —	340.—	310.—
	3740.—	3410.— Lei.
Levonva belőle a szalma értékét —	375.—	200.—
	3365.— Lei	3210.— Lei.
vagyis egy mázsa buza előállításí ára	336 Lei	642 Lei.

Tehát 400 leies értékesítés mellett 10 mázsa szem, 15 mázsa szalmatermés esetén, 1 mázsa buza előállításí ára 336 lei, míg 5 mázsa szem és 8 mázsa szalma termék esetén 642 lei.

Amint a fentiekből látható a termelési költségek redukálása és lehetőség szerint a hozam emelése, oly tényezők, melyek a gazda munkájával kedvezően befolyásolhatók és ha az értékesítési ár ismeretlen is, de a hozam lehető fokozása mégis döntő befolyással bír.

Mezőgazdasági kiállítás Budapesten. A magyar mezőgazdák szeptember 29—okt. 8-ig nagyszabású Mezőgazdasági Kiállítást rendeznek, amelynek főleg az a célja, hogy a magyar termelőket tanítsa és irányítsa a külföldi piacok szükségleteinek figyelembe vételével. A kiállítás az egész magyar mezőgazdaság seregszemléje lesz, amelynek számos kiállítási csoportjából szépségével, gazdagságával, tudományos és tanítói jellegével ki fog emelkedni a buza és a gyümölcs csoport, sokezer termelő munkáján át mutatva meg, mik azok a helyes termelési és értékesítési irányok, amelyeket Magyarországon az áldozatkész mezőgazdasági kultúra kifejlesztett. A Magyar Államvasut 50%-os vasuti kedvezményt ad a Budapestre utazóknak. A külföldi vendégek, már a határállomástól kezdve féláron utazhatnak. Csoportos külföldi utazásoknál a külföldi vasutak adnak engedményt. Olcsó lesz a vizum is. A szükséges felvilágosítások és igazolványok minden menetjegyirodában rendelkezésre állanak.

Vadászat

Rovatvezető: dr. Szentkirályi Samu

Beköszöntő.

Az „ERDÉLYI GAZDA“ szeretője, ha olvasóinak igényeit nemnél szélesebb körben szolgálhatná s ezért elhatározta, hogy lapjában állandó rovatot nyit a vadászat és a vele kapcsolatos kérdések részére. Hézagpótló munkát végez ezzel az „ERDÉLYI GAZDA“, mert jelenleg nincsen Romániában magyarnyelvű vadászati szaklap és így, habár korlátolt keretek között, mégis foglalkozhatunk vadászati kérdések nyilvános tárgyalásával. A volt egyetlen magyarnyelvű szaklap, a „Vadász-újság“, sajnos kénytelen volt tíz évi érdemes munkásság után, anyagiak hiányában megjelenését egyelőre beszüntetni.

Az erdélyi gazdáknak tekintélyes része hódol a vadászat nemes élvezetének és bizonyára örömmel fogják üdvözölni az ERDÉLYI GAZDA Vadászati Rovatát. De úgy véljük, hogy nemesak a gazda vadászok, hanem egyáltalán minden vadászember szívesen fogja olvasni ezt a rovatot, amely vadászati, szakirodalmi, vadászat-nemzetgazdasági, madártani, fegyvertani és más idevágó kérdésekkel foglalkozik; ismertetni fogja az új törvényeket, rendeleteket és érdekes hírdésre számot tartható híreket.

Szakrcvatunk rendelkezésére áll T. Vadászbarátainknak és kérjük őket, küldjék közleményeiket, hírciket vagy érdekesebb fényképfelvételeiket Szerkesztőségünk címére. Szakkérdésekben szívesen állunk olvasóinknak rendelkezésére és kérünk mindenkit, hogy vadászismerőseik figyelmét hívják fel lapunkra.

Vadásztársi üdvözléssel:

a Rovatvezető.

A vadász őszi teendői.

A forró nyár véget ért. A gazda a termés egy részét már betakarította. Nemsokára kezdődik a krumpli-, kukorica és a szőlő szedése és betakarítása; a mezők egyszerre kopárak lesznek s apró vadjaink elvesztik eddigi búvóhelyeik legnagyobb részét. Ezután tüske, bozót, gaz fel nem szántott tarló, mély szántások barázdái adnak nekik szerény hajlékot, ahol pedig a közelben erdő is van, ott a vad egy része annak verőfényes széleire húzódik.

Egyszerre még akad elegendő élelem, amíg majd néhány éjjeli fagy és éér ezt is szűkebb mértékre nem szorítja. Ha pedig tehull a fehér hótakaró és beborítja az erdőt, mezőt, akkor már vadjaink szükségét szenvedhetnek, ami hosszú, kemény télen át, — ha kedves vadjainkról emberi segítség nem gondoskodik, — végzetes pusztítást okozhat soraikban és évek nehéz munkáját, tenyészési fáradságunk minden gyümölcsét évekre tönkre teheti.

Kötelessége tehát minden vadászterület tulajdonosnak, hogy tőle telhető minden eszközzel vadállományának téli etetéséről és védelméről gondoskodjék. Erre az előkészületeket részben már nyáron megtehetette, ha lekaszáltatta az erdei utakat és tisztásokat és a nyert szénát, sarjút vadjainak szánva alkalmas helyen boglyákba rakatta. Ahol nem volt ez megvalósítható, ott természetesen pénzért kell a tél elején szénát vagy még inkább lóherét vásárolni vadjaink téli etetésére. Különösen az őz igen válogatós; csak a legnagyobb szükség esetén nyul a szénához, ellenben a lóherés jászolt szívesen és korán felkeresi. A szarvas és a nyúl már nem olyan rátartós.

Az etetést már az első komoly hó beáltával meg kell kezdeni. Jó szolgálatot tesz a vadgesztenye is, amelyet most ősszel kis költséggel nagy mennyiségben lehet mindenütt összeszedetni és hogy meg ne penészedjék, a padláson száradás végett kitergetni. Szarvas, vaddisznó, sokszor az őz is szívesen veszi.

Az etető helyeket most kell kijelölni. A szarvas és az őz részére alkalmas helyen kis, fedett jászlakat kell készíteni, ahol a takarmány eső és hó ellen védve legyen. Az erre szükséges anyag helyben van az erdőn, legfeljebb néhány szegre van szükség. Egyidejűleg újból el kell látni a szózókat. A nyulaknak szánt szénát egy-egy lombos fatörzshöz köthetjük dróttal. A fácánok és a foglyok részére a mezőn egymásnak támasztott kukorica-zsuppokból, nádból, kenderből, napraforgószárból, stb. menedéket készítünk. Ennek környékét, tisztán tartjuk és ide szórjuk a csépléskor meggyűjtött ocsút, rostaaljat, stb. Erdős terepen erre alkalmas helyet tisztára seprünk a hótól és ott etetünk. Vadjaink hálásan fogják visszafizetni a rájuk fordított költséget és fáradságot.

A vadásznak ismernie kell vadállományának létszámát, legalább megközelítőleg és csak ennek alapján szabad a vadászatot gyakorolnia! Ha tulbecsüli vagy egyáltalán nem ismeri vadállományának nagyságát, akkor könnyen sokkal több vadat ejt el, mint amennyit szabad volna s ezzel területét és önmagát fosztja meg a szükséges tenyészállománytól és a várható jövő évi szaporulattól. Önfegyelem az igazi vadász egyik jellemvonása.

Vadjaikat nemcsak gondozni, de óvni is kell a szárnyas és szörmés ragadozók, de főképp a kétlábú ellenségtől, a vadorzóktól. Ez a feladat ugyan az egész évre szól, de most ősszel a vadászidényben fokozottabb mértékben kell ezt gyakorolni. A szárnyas ragadozók őszi vonulásuk alatt állandóan prédéra

lesnek apró vadjaink között. A vadászulival meg lehet soraikat ritkítani és ez a neme a vadászatnak sok élvezetet nyújt. Az ittmaradó szárnyas ragadozók közül különösen a szarkát és a szürke varjút pusztítsuk. A fekete varjú is okoz károkat vadban, de sokszor a vetésben és a zsenge kukoricában. Láttam varjú esapatot, amely félóra alatt nagy tábla kukoricát tett tönkre. A szőrincs ragadozók közül a rókát, — hacsak nincsen tulságosan elszaporodva, — kiméljük meg a tél beálltaig, akkor elejtése sok örömet, bundája jó pénzt szerez. Indokolatlan a méreggel való irtása, mert tulságosan, mondhatni sehol sincs elszaporodva. Méreggel ki lehet pusztítani, már pedig kár volna erdőinket és vadászterítékünket egyik diszétől megfosztani. A réa rótt kár koránt sem oly nagy, amint azt sokan hiszik. Jelenléte korlátolt mértékben természeti szükség, mert ő az erdő és a mező szanitése; azonkívül rengeteg egeret pusztít. A gazdára sokkal kártékonyabb lehet egy görény vagy menyét, mint tiz róka. Vadkacsa aránylag kevés van s a kár ehhez mérten mérsékelt. Hiuz igen ritka nagy erdeinkben és inkább kiméletet, mint pusztítást érdemel, hiszen már most is természeti ritkaságba számít. Indokolt azonban a farkasnak minden lehető eszközzel való irtása. Jelenleg nagyon el van szaporodva és az általa okozott kár mindig jelentékeny. A medvéről is megemlékezhetünk, mint ragadozó vadról, amely a havasi pásztoroknak nem egy tinóját, tehenét ragadja el, azonban elejtése miniszteri engedélyhez van kötve.

Ezek volnának rövidre fogva a vadász őszi teendői, amelyeknek részletes tárgyalására alkalmilag visszatérünk.

Kisebb szakközlemények

Rovatvezető: Bodor Kálmán.

Egész Erdélyben megráncosodott a szilvatermés a tavaly is, de különösen az idén, ezért a piac értékesítése igen nagy nehézségekbe ütközik egyrészt, mert nem olyan szép az áru, bárha íze igen jó és édes, másrészt, mert nem elég állandó, mivel leszedés után hamar megbarnul a magház. Ugy, hogy az ideai szilvát is főleg szilvaiz és pálinka készítésre fogják felhasználni. A ráncosodás oka felől sokan érdeklődtek és többen hiszik, hogy valami betegség az okozója, pedig az egésznek az oka csupán az, hogy a bő nyári esőzések alatt laza és nagy sejt-falak képződtek a gyümölcs husában, amely az augusztusi kánikulában hamar beért és a nagy meleg elpárologtatott sok vizet a gyümölcsből, miáltal annak husa összeesett, héja pedig megráncosodott. A bajt tehát nem gomba betegség okozza, amint azt tévesen hitték többen.

Szövérdi Szász István

Meghalt szövérdi Szász István, az Erdélyi Gazdasági Egylet alelnöke. Az erdélyi magyar gazdatársadalom elvesztette egyik érdemeiben gazdag multa visszatekintő mindnyájunk által nagyrabecsült, tisztelt és szeretett ősz vezérét, akit a zajtalan és szünet nélküli munka jellemzett, legjobban közismert szerénysége mellett. Példaadó, mindnyájunk jólétéért való és a szeretet me-

Szövérdi Szász István.

legével átitatott közérdekű munkássága, alapos szaktudása és széles látóköre emelték a gazdaközönség élére. Erdélyi föld szülötte, az erdélyi földet művelte, az erdélyi röghöz ragaszkodott, az erdélyi föld művelőinek élén állott és az erdélyi földbe tért vissza örök pihenésre.

Évtizedek hosszú sora óta tagja az E. G. E. igazgató választmányának és 1921 június 5. óta alelnöke az Egyesületnek. Az erdélyi magyar gazdasági érdekek szolgálatában töltötte el egész életét. Az ő nevéhez fűződik a mezőgazdasági gépkultúrának Erdélybe való bevezetése, a műtrágya használat kezdeményezése, az erdélyi állattenyésztés roham lépésekben való fejlődése.

Évtizedek hosszú sora óta tagja volt az E. G. E. igazgató választmányának és 1921 június 5. óta alelnöke volt az Egyesületnek. Az erdélyi magyar gazdasági érdekek szolgálatában töltötte el egész életét. Az ő nevéhez fűződik a mezőgazdasági gépkultúrának Erdélybe való bevezetése, a műtrágya használat kezdeményezése, az erdélyi állattenyésztés roham lépésekben való fejlődése.

Nagy ez erdélyi magyar gazdatársadalom vesztesége és amikor szövérdi Szász Istvánt, az E. G. E. alelnökét utolsó útjára kísértük földi útján a halhatatlanság kapujáig, meghajtottuk előtte az elismerés és kegyelet zászlóját. Magával vitte szeretetünk melegét és itt maradt áldott emléke közöttünk.

Szász István nemcsak jó gazda, hanem egyházának is hű fia volt. Főgondnoka volt a kolozsvári Ref. Egyházmegyének és a kolozsvári Ref. Szeretetháznak, amelyet bőkezű adakozásaival gyakran támogatott.

Sz. Szász István élete.

Sz. Szász István földbirtokos, ny. m. kir. állami jószágigazgató. 1865 február 14-én született a kolozsmegyei Pusztakamarás községben. Középiskoláit elvégezve, Magyaróváron szerzett gazdasági akadémiai oklevelet. Azután gróf *Wenckheim* Antal örökösének birtokán gyakornokoskodott, majd tanulmányai folytatása céljából Németországban, a lipesei egyetemre iratkozott be. Hazatérve, *Bánffy* Dezső báró kissármási uradalmának vezetését vette át. 1898-ban a Földművelésügyi Miniszter kinevezte m. kir. gazdasági felügyelőnek s ebben a minőségében ő intézte az erdélyi telepítési ügyeket. 1907-ben jószágfelügyelőnek, később pedig jószágigazgatónak nevezték ki és mint ilyen az erdélyi telepítési kérdések főintézője volt, és a telepítésre szánt állami birtokok vezetését látta el a forradalomig. Előadója volt a *Bethlen* István gróf elnöklete alatt működött ingatlanforgalmi bizottságnak. Az impérium átvétele után hivatalos megbízás nélkül is az erdélyi telepéseknek továbbra is minden ügyét intézte. 1917-től az Alturista Bank kolozsvári kirendeltségének is vezetője volt. A kolozsvári ref. egyházmegyének és a ref. Szeretetháznak a főgondnoka volt, az 1921 június 5.-től az E. G. E. alelnöke volt, társelnöke volt a kolozsvári Transsylvania Banknak. Évek óta a kolozsmegyei Noroly községben élt mintaszerűen kezelt birtokán. Az utóbbi hetekben vérhasban megbetegedett, de abból kigyógyult annyira, hogy fel is kelhetett. Szeptember hó 11-én, este rádió hallgatás közben elaludt és többé nem nyitak fel szemei. Szívszélhűdés következtében csendesen, szebb és jobb életre szenderült. Haláláról a családon kívül a kolozsvári Ref. Egyházmegye és a Transsylvania Bank adtak ki gyászjelentéseket. A család a következő gyászjelentést adta ki:

Alulírottak mélyen megrendült őszinte fájdalommal jelentjük, hogy a hálás jó fiu, a páratlanul gondos szerető édesapa, jóságos nagyapa, hű testvér, após és rokon

szövérdi Szász István

földbirtokos, volt m. kir. állami jószágigazgató, a kolozsvári ref. egyházmegyének és az Erdélyi Ref. Egyházkerület Szeretetháznak főgondnoka, az Erdélyi Gazdasági Egyesület alelnöke, a Transsylvania Bank társelnöke stb., stb.

életének 70.-ik évében folyó hó 11.-én alázatos lélekkel viselt szenvedése után csendesen elhunyt.

Családjának, egyházának, népének hű sáfára, gondviselője, valóban az az evangélium szerinti jó ember volt, aki az ő szívének jó kincseiből jókat hozt elő. Egész életén át rajongó szeretettel védte, művelte népe javára a földet, hintette az élet magvait s ha szenvedés, veszteség oly sokszor el is sodorta az önfeláldozó munka gyümölcsét, — ő hű maradt, mert lelkében ott élt az Isten biztatása: „Az igaznak pedig halála idején is reménysége van“. (Péld. XIV. 32.)

Mi a szeretet és hűség anyagi örökös emléket állítanak az Isten, aki hűségében, szeretetében benne. általa olyan sok áldást árasztott reánk.

A munkában elfáradott, az ő hűséges Istenének kegyelmében megnyugodott drága halottunk porreszert hó 13-án, csütörtökön déltől 1 órakor a Farkas uccán (Str. Kogalniceanu) ref. templomban meg tartandó gyászszertartás után a házsongárdi városi nagy temetőbe helyeztük el forrón szeretett, halála óta olyan hűséges kegyelettel gyászolt drága hitvesének sírjába örök nyugalomra.

Aldott legyen emlékezte!

Cluj—Kolozsvár, 1934. szeptember 12-én.

Özv. szövérdei **Szász Ferencné**, szül. lécfalvi **Gyárfás Kata** jószágos anyja, **Faragó Páiné** szül. **Szász Erzsébet**, dr. **Szász Ferenc**, ifj. **Szász István**, gyermekei. **Faragó Erzsébet** férj. dr. **Kolumbán Mózesné**, **Szász Zoltán**, **Szász Géza**, unokái. **Szász József**, **Szász Dezső**, dr. **Szász Albert**, **Szász Ferenc**, özv. dr. **Seyfried Károlyné** szül. **Szász Erzsébet**, testverei családjakkal. **Faragó Pál**, dr. **Szász Ferencné** szül. **Wachsmann Malvin**, **Szász Istvánné**, szül. **Horth Idé**, dr. **Kolumbán Mózes**, vejei és menyei.

Több közeli és távoli rokon.

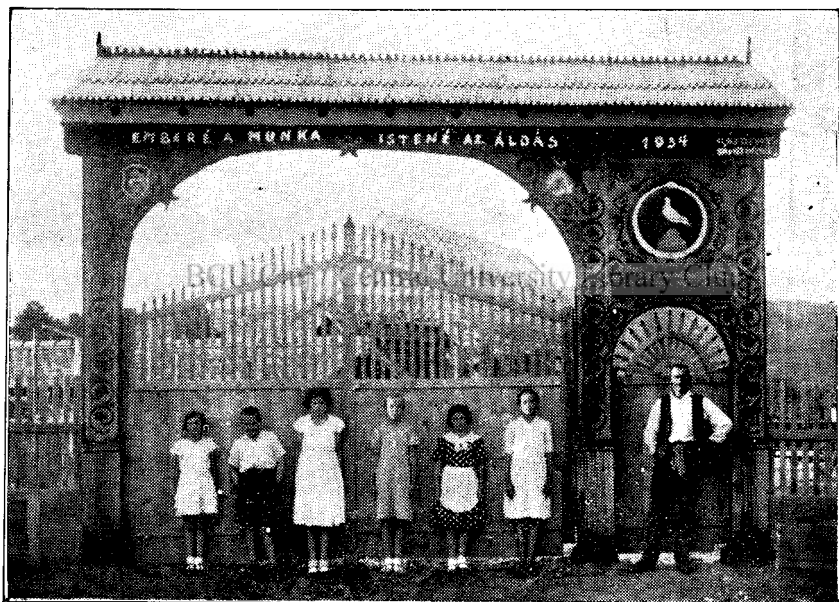
Temetése.

Sz. **Szász István** temetése díszes külsőségek között folyt le szeptember 13-án. A kolozsvári belvárosi ref. templomban volt felavalatozva, ahova a nagy családon kívül a kiterjedt rokonság, jóbarátok és ismerősök megjelentek. Sok koszorút és virágot hoztak tiszteletük és kegyeletük jeléül. Az Erdélyi Gazdasági Egylet is koszorút helyezett nagyérdemű alelnöke ravatalára. Az ősz gazdavezér fehér koronáját 70 éves korát szimbolizáló 70 arany buzakalász ékesítette és zöld selyem szalagon arany betűkkel e felírás. „Szeretett alelnökénck az Erdélyi Gazdasági Egylet“. A gyászszertartást a templomban **Vásarhelyi János** püspökhelyettes végezte, a templomban zsufolásig tartó nagy számú gyászoló közönség jelenlétében. A sírnál az E. G. E. nevében dr. **Gabányi Imre** ig. vál. tag, a kolozsvári Ref. Egyházmegye részéről **Máthé Sándor** esperes, a Ref. Szeretetház részéről dr. **Nagy Elek** és a Transsylvánia Bank részéről **László Endre** bucsuztatták el gyönyörű őszi verőfényes nap sugarában. Ezután boldogult felesége mellé helyezték örök nyugalomra az általa építtetett családi kriptába. Amilyen szép volt az élete, olyan szép volt a halála és utolsó földi útja is. Emléke legyen áldott, pihe-nése csendes.

Halálozás. Idősb. **Pröhlé Gusztáv** földbirtokos, községi tanácsos, a „Zabota“ R.-T. elnöke, az állami iskola-tanács tagja stb. életének 53-ik évében, rövid szenvedés után szept. hó 9-én elhunyt. Emberi tisztét a szó legnemesebb értelmében töltötte be s ezért életében tisztelet és becsülés övezte. Áldott emlékét hálásan kegyeletünk őrzi.

Az első romániai magyar gazdasági iskola.

1931-ben nyílt meg Székelykeresztúron az unitárius egyház alapításában. Megvagyunk győződve felőle, hogy ezt minden romániai magyar gazda tudja. De már kevesebben tudják azt, hogy mikor az iskola megnyílt mindössze 1 kat. hold kert és $\frac{3}{4}$ hold bérelt mezőgazdasági terület állott rendelkezésre. Nem volt egyetlen állata, egyetlen szerszáma és csupán a lencélt szolgáltató épületrészt állította rendelkezésére a keresztúri unitárius főgimnázium. Három év telt el azóta, a három első és legnehezebb év, mely idő alatt az unitárius egyház hihetetlen áldozatkészséggel helyezte át földbirtokban és készpénzben levő alapjait, hogy a megfelelő tangazdaságot megteremtse és egy gazdasági iskolának

megfelelőleg berendezze. Az iskola ma 50 kat. hold területen gazdálkodik, melyből 26 hold szántó, van 1 kat. hold mintakertje. Épületei a legmodernebb gazdasági épületek, állatai mintaállatok. Az idén 1 darab herélt sertést (Edelschwein) 375 kg. és egy fiatalabbat 240 kg. élő súlyban adotti el. Csupa nemesített gabonából álló termésére már lábon annyi előjegyzést adnak fel a piaci ár fölött 20%-os ár mellett a vidék kisgazdái, hogy rendszerint a magnemesítő állomásoktól tett utánrendeléssel tud csak ezeknek eleget tenni. Az iskola ez év őszén egy nagyobbarányú gyümölcsfaiskolát is állít be. Tanulói létszáma az első évben 36, másodikban 44, harmadikban 64 volt, az idei tanévben beiratkoztak száma már elérte a nyolcvanát, vagyis a megengedett legmagasabb létszámot. Ami azonban több mindezeknél, az isko-

lát meleg szeretetében zárta mindenrangú erdélyi birtokos telekezetit és vagyoni különbség nélkül, egyszerű esikmegyei kovácsmester mintapatkó-gyűjteménnyel, Vass Aron pompás állat-szoborral, a birtokosok tenyészállattal, kész gyümölcsfaesemetékkal, vetőmaggal, gépekkel látták el ajándékba. Több unitárius vezető ember pénzjutalmakkal tisztelt meg az iskolát rendszeresen évenként. Magától értetődik és senkinek sem fog feltűnni, hogy gr. Bethlen György egyletünk érdemes elnöke is ott van a gazdasági iskolát anyagilag és erkölcsileg támogató magyar gazdák között. Az ő nemes lelkét hirdeti a jelen sorokkal egyidejűleg közölt gyönyörű székely galambducos kapu, melyhez a teljes építési és faragási költséget ő bocsátotta minden kérés nélkül az iskola rendelkezésére, míg a kapu keményfaanyagát Ugron János fiátfalvi birtokos adományozta. Maga a kapuépítés terve az azóta Istenáldotta poraiban pihenő igazi lelkes magyar úrnő, néhai dr. Nagy Endrénétől származik, aki vasakarattal ösztökölte férjét e terv megvalósítására. A kép jobboldalán álló kislány az ő árvája, játszótársaival.

A kapuszimbólum — mult és jelen ölelkezése, — minden romániai magyar gazdát közös szeretettel összekötő hid. Jele az egész gazdasági iskola annak, hogy a gazdák minden elesettségük mellett is tudnak alkotni, ha felébred bennük az egyetakarás, az Isten nevében.

Y.

Törvények, rendeletek

Rovatvezető: Dr. Schilling Dezső.

A gyümölesszállítmányok kedvezményes fuvardija. A C.F.R. a 733. sz. Foaia Of. 1044. oldalán közli, 112805. sz. közrendeletben, hogy a Földművelésügyi Miniszterrel egyetértőleg úgy intézkedett, hogy Darnanesti állomást gyümölcsesomagoló láda típusal látta el. Ezek a ládák alkalmasak arra, hogy egymásra rakva a vagonok jól kihasználtságának, ezért az ilyen méretű ládába csomagolt gyümölcs fuvardija 50%-al alacsonyabb, mint a más típusú ládába csomagolt gyümölcsárak, a ládák nem tekintetnek u. i. „terjedelmes árunak“ (voluminos). A gyümölcsfeladó állomások kérhetik ezt a módot, hogy az exportöröknek bemutassák. Ugyanez az iparkamaráknál is megtekinthető és bemutatható.

A szőlő a törvény szerint mentes, a miniszteri rendelet szerint nem mentes a forgalmi adó alól. Az 1934. évi forgalmi adóról szóló törvény a forgalmi adó alól mentes áruk között felsorolja a szőlőt. Ezzel szemben a pénzügyminiszterium forgalmi adó osztálya 151493. szám, aug. 24-i közrendelete szerint a termelő 2.4% forgalmi adót köteles fizetni a szőlő után. Ez alapon a vasut követeli jogtalanul a szállítmányok feladásakor a forgalmi adó befizetését igazoló nyugtát. Az E. G. E. felírt ez ügyben a kormányhoz, kérte a helytelenül kiadott rendelkezés megszüntetését.

Egyleti élet

Pro domo.

Ne vegye rossz néven a T. olvasóközönség, hogy ezuttal a magunk portájának bajairól is beszélünk. Nehéz körülmények között él ma a magán-gazda is, kicsi és nagy egyaránt, de sokkal nehezebben él az E. G. E., mert a tagdíj mindig a legnehezebb helyen áll. Az E. G. E. jövedelme főleg a tagdíjakból áll. Van ugyan egy székháza az Egyletnek, de annak is jelentékeny része katonai rekvirálás alatt van ma is, minimális kényszerbér mellett. Az adókvetésnél, pedig erre nincsenek tekintettel. Az E. G. E. jövedelmeinek egy csekély részét képezik még a közös beszerzésekből származó minimális jutalékok. Ha tehát az óvatossággal előirányzott tagdíjak nem folynak be rendszeresen, a költségvetésben olyan hiányok lépnek fel, amelyek csak a véges tartalék tőkéből fedezhetők. Az E. G. E.-nek közel egy félmilliósi lej tagdíj követelése van, amelynek jelentékeny részét le kellett írni. Emiatt kellett beszüntetni az *Erdélyi Gazda* megjelenését is egy időre, amellyel egy időre megszűnt az Egyesület és tagjai közötti szellemi kapcsolat is.

Ugy az Egyesület, mint a gazdaközönség igen súlyosan érezte ennek a hiányát. Ezért elhatározta az igazgató-választmány, hogy az *Erdélyi Gazdát* újból kiadja, és reméli, hogy a gazdaközönség okulva a szomorú és fájdalmas példán a jövőben teljesíteni fogja rendszeren tagdíjfizetési kötelezettségét.

Mi tudjuk a legjobban, hogy a gazdaközönség példátlan megpróbáltatásokkal küzd. Mindamellett az esetek igen nagy számában nem azért nem fizeti a gazda azt a minimális tagdíjat, mintha erre képtelen volna, hanem nem veszi elég komolyan e kötelezettséget, és nem is jut eszébe, hogy ennek elmulasztásával az E. G. E.-t bajba, sőt veszedelembe sodorhatja. Pedig ez így van. A szerény tagdíjakból adódnak össze az E. G. E. anyagi feltételei. Minden bani bele van illesztve a végső takarékoság jegyében készült költségvetésbe. Ha elmarad, vagy csak csökken is a jövedelem, felborul a költségvetés, csökken vagy megszűnik az E. G. E. akcióképessége, amelyre a jövőben nagyobb szüksége lesz az erdélyi magyar gazdaságszerveletnek, mint volt az elmúlt közel egy évszázadon keresztül.

Nagy ügyeket megillető komolysággal hívjuk fel a gazdaközönség figyelmét az E. G. E. anyagi küzdelmére, amelyeket csakis a tagdíjak pontos fizetésével lehet eszközölni. Amikor a legszegényebbek vagyunk, akkor szabad legkevésbé lemondanunk közéletünknek arról az értékről, amely még megmaradt.

A hátrálékos tagsági ügyek rendezését lehetővé igyekezett tenni az E. G. E. igazgató-választmánya, amikor felajánlotta a fizetési haladékok, indokolt kérésekre a hátrálékok egy részének törlesztését. A jövő évtől leszállítani tervezi a tagdíjakat és egészen minimális összegben megállapítani az *Erdélyi Gazda* előfizetési díjait, hogy ezáltal is a gazdaközönség és földművelő nép minél szélesebb rétegei előtt nyithassa meg az E. G. E. kapuit.

Amikor bajainkat ösztöntén, leplezetlenül fellárjuk, kérjük az E. G. E. összes tagjait, hogy ha az Egyesület által felajánlott messzemenő kedvezmények igénybevételével is, de rendezzék sürgősen az Egyesülettel kapcsolatban fennálló anyagi ügyeiket, hogy újjászervezetten, újult erővel indulhassunk az 1935. évnél és igyekezzék minden E. G. E. tag egy új tagot szerezni az E. G. E.-nek, mert aki az E. G. E.-t támogatja, az önmagát is támogatja, az „egy mindnyájunkért és mindnyájan egyért” elve alapján.

Erdélyi gazdaifjak Németországban. Az E. G. E. évenként több gazdaifjut szokott kiküldeni Németországba egy féléves tanulmányutra. Az idén két ifju ment ki mindössze. A jövő évben folytatni fogja ezt az akcióját az E. G. E. és ezt azért közli most, hogy csak a 16. életévüket betöltött gazdaifjak, akik hat hónapra szívesen mennének ki a nyugati mezőgazdasági kultúra tanulmányozására, addig gondolkozhassanak és érlelhessék elhatározásukat. Az utiköltség oda- vissza és a kapcsolatos kiadások összesen kb. 6000 L-re tehetők. Tehát a pályázók ennek az összegnek az előteremtéséről is idejében kell hogy gondoskodjanak.

A Kolozsvári Gazdasági Egylet ekebemutatót rendezett, amelyen a világhírű Sack-ekék közül a kiscgazdáknak való váltó és ágy ekék kerültek bemutatásra. A Sack-ekék alakját és típusát számosan utánozzák, azt az anyagot azonban nem tudják utánozni, amelyből ezek az ekék készülnek, ezért van az, hogy a Sack-ekék 10—15 évig is eltartanak, mert kemény acélból készülnek, míg más gyenge utánszatok 2—3 év alatt egészen elkopnak. Tehát, ha valamivel drágábban is fizetné a gazda a Sack-ekét, még mindig olcsóbban vásárol, mintha lágy vas ekét vásárolna alacsonyabb áron.

Kiscgazdák közös ekebeszerzése. A Kolozsvári Gazdasági Egylet az Erdélyi Gazdasági Egylettel karöltve a kiscgazdák részére nagyobb mennyiségű eredeti Sack ekét óhajtott kedvezményes vám, fuvardíj és ár mellett beszerezni. Tudvalevő, hogy a Sack eke a legjobb ekék egyike, nemcsak munkateljesítménye, hanem anyagának kiváló minősége miatt is. Felkéri az Egyesület mindazokat a kiscgazdákat, akik kedvezményes áron ilyen ekéket óhajtanak beszerezni, szíveskedjenek ebbeli szándékukat az Egyesület titkári hivatalához bejelenteni. Cluj-Kolozsvár, Attila u. 10 sz.

Fehérnemű varró és szabászati tanfolyam Kolozsvárt. Az Erdélyi Gazdasági Egylet az idén is megrendezi a tavaly oly jól sikerült fehérnemű varró és szabászati tanfolyamot Kolozsvárt, október hó 15-től, december hó 1-ig, özv. Deésyné Tömösvári Mariska, volt okl. női ipariskolai tanárnő vezetése alatt. A tanfolyam részvételi díja 800 lei. Az előadások naponta d. u. 3 órától kezdődőleg tartatnak és azon megtanítják az összes férfi és női fehérneműek, gyermek és baba kelengye, ágy, asztal-nemű, függöny szabását és varrását. A tanfolyamra jelentkezni lehet az Erdélyi Gazdasági Egylet titkári hivatalánál naponta 9—2 óráig.

Uj gazdakör Szilágymegeyében. A szilágymegeyi Bürgözd község kiscgazdái E. G. E. fiók gyanánt gazdakört óhajtanak alakítani. Itt közöljük, hogy a szilágyzoványi gazdakör alapszabályainak jóváhagyásáról szóló végzést a körjegyzőség be-kérte és visszatartotta. A visszatartási végzés helyett az E. G. E. ujat küldött a gazdakör zavartalan munkájának biztosítása céljából.

A ketesdi gazdakör (Kolozsmegye) szép munkásságot fejt ki és ujabban közös használatra gépeket szerzett be és óhajt még beszerezni. Jelenleg három kisebbfajta szőlőmorzsolót keres. Ha tagjaink közül valakinek volna eladó, használt, de jó karban levő gépe, kérjük, hogy szíveskedjék azt bejelenteni az E. G. E.-hez.

Az ajtoni gazdakör állatbiztosító szövetkezetet alakított, amely meg is kezdette már áldásos munkáját és az első kárese-tet is megelégedésre intézte el.

Gyümölcsfák közös beszerzése. Az E. G. E. az idei őszy folya-mán is közösen óhajtja beszerezni tagjai gyümölcsfacemete, szőlőoltvány és diszbokor szükségletét. Felhívja ezért az érde-kelt gazdaközöniséget, hogy szükségletét mielőbb szíveskedjék az Egyesületnél bejelenteni.

Október havi teendők a gazdakörben. Októberben már kez-denek rövidülni a napok. Esténként össze kell hozni a gazda-köri tagokat az időszerű gazdasági munkák legjobb módon való elvégezhetőségének megbeszélése céljából. Megtárgyaljuk a még eladatlan terménykészletek értékesítését, állatok, növények ápo-lásának, gondozásának lehetőségeit, a vetőmagvak, állat és nö-vényvédelmi szerek közös beszerzését. Különösen a takarmány készletek biztosítására legyen gondunk, nehogy tél derekán vagy egy késői tavaszodás esetén idő előtt száraz takarmány nélkül maradjunk. Emlékezzünk az idej kolumbácsi légyjárás idejére, amikor a virágzó legelő mellett is istállózásra kellett fogni állatainkat. Az őszi szántás, őszi ásás, istálló és műtrá-gyázás, tűz elleni biztosítás előnyeit hangoztassuk és készítsük elő a gazdakör téli munkaprogramját. Állítsunk be gazdaköri könyvtárt, hogy minden gazdasági kérdésben követhessük a tudomány utmutatásait.

V e g y e s

Kérjük T. Olvasóinkat és lapunk T. Barátaít, hogy az Erdélyi Gazdát terjeszteni és kiadóhivatalunkba minél több gazda címét beküldeni szíveskedjenek, amelyekre mutatvány számot küldhetünk.

A Maros, Kisküküllő- és Tordaaranyos-megyei gazdák egy csoportja Marosvásárhelyt, szeptember hó folyamán szövetkezetet alakítottak a gazdasági termények értékesítése céljából Muthu Aurél elnöklete alatt. Az igazgatóság tagjai sorába beválasztották: Muthu Aurél, Toganel Stefan, Major Viktor, Metea Joan, Hossu Justin, Russu Joan, Mudra Alajos, gr. Teleki Artur, dr. Felszeghy András, Patruban Miklós, Mikó László és Wermescher Ernő. A szövetkezet tagjai 100,000 Leit meghaladó értékben jegyezték üzletrészt.

Magyarország felvidéki gazdái, dr. gr. Bethlen Pál kezdeményezése és irányítása mellett közös árúbeszerzésre alkalmi társulást létesítettek (1929-ben). A Köztelek most számol be az 5 éves multról, mely idő alatt egy elégedetlen hangú levelet sem kapott az akció vezetősége, ebből láthatólag közmegelegedésre bonyolította le a vezetőség a közvetítéseket. A nagybani beszerzések útján igen jelentős ármegetakarításokat eszközöltek az érdekeltek. Ugyanezt Erdélyben is megcsinálhatnák szövetkezeti alapon, ha gazdatársaink kivétel nélkül, minden beszerzésük alkalmával támogatná a Hangya központot és vidéki fiókjait.

A kolozsvári kiscgazdák panasza a katonai lórekvirálások módja ellen. Évek óta rendszeressé vált, hogy az őszi katonai gyakorlatok alkalmával Kolozsvárt az utcán fogdossák össze a gyanutlan gazdák, bérkocsisok, iparosok stb. lovaít és minden további nélkül elviszik azokat katonai gyakorlatokra. Ugyancsak rendszerré vált, hogy a gyakorlatokra szükséges lovakat csaknem kizárólag Kolozsvár város területéről szedik össze és a lószorozó bizottságok tudomásul veszik, szó nélkül, hogy a kolozsvári kerülethez tartozó községek közül számos csak 2—3 lovat állítottak elő, azokat is a gyengébbek közül. A Kolozsvári Gazdasági Egyeslet átiratban kérte a Kolozsvári Városi Tanácsot, hogy intézkedjék az anomáliák megszüntetése érdekében, még a hadgyakorlatok megkezdése előtt, idejében.

Erdélyi kiscgazdaifjak a gödöllői méhészeti szakiskolában. Az Erdélyrészi Méhész Egyesület két kiscgazdaifjut küldött ki Gödöllőre, az ottani 2 éves méhészeti szakiskolába, hogy Erdélyben legyen egy nehány alaposan képzett méhész, akik az új generációnak szaktanácsokkal és utbaigazítással tudnak szolgálni.

Ingnyenes méhészeti tanfolyam Kolozsvárt. Az Erdélyrészi Méhész Egyesület folyó évi szeptember hó folyamán Kolozsvárt méhészeti tanfolyamot rendezett az E. M. E. házsongárdi méhészeti telepén. A tanfolyamot Török Bálint, E. M. E. főtitkár nyitotta meg, Stief Ottó, az E. M. E. ig.-vál. és tb. tagja vezette és Pohl Béla alelnök zárta be. A következő hasonló tanfolyamot a jövő év tavaszán rendezi az Egyesület.

Keresik az erdélyi jellegű magyarfajta szarvasmarhákat. Az erdélyi jellegű magyarfajta szarvasmarha a világ egyik legjobb igavonó állata. Erdélynek mindig jelentős kivitele volt a magyarfajta szarvasmarhából, mert edzett, erős, igénytelen fajta és messze földről keresték fel a híres uzdiszentpéteri szilvásárokat. Magyarországon külön Egyesület alakult a magyarfajta szarvasmarhatenyésztés felkarolása céljából. Az egyesület törzskönyveli is az arra érdemes állományt. Az Egyesület most tagjai részére Erdélyben vérfelújítás céljából apaállatokat óhajt beszerezni. Sajnos a régi hírneves tenyészeteket a földreform megsemmisítette úgy, hogy még a belföldi apaállat szükséglet megfelelő anyaggal való ellátása is nagy gondokba ütközik. Az Egyesület *Piacsek* Aladár gazd. felügyelőt küldötte ki Erdélybe, hogy tanulmányozza itt az erdélyi magyarfajta szarvasmarhatenyésztés helyzetét és jelölje meg azokat a forrásokat, amelyeknél megfelelő apaállatokat lehetne beszerezni. A gazdaközönség köréből jövő ezirányú bejelentéseket az EGE. szívesen továbbítja az érdekeltek címére.

Új magyar földműves iskola Erdélyben. Az erdélyi római-kath. egyházmegyei tanács a Jernut-radnóti birtokon magyar tannyelvű földműves iskolát állít be az 1934—35. tanév elejével. A tanév kezdete október 15. Felvétetik minden magyar anyanyelvű tanuló 14—30 év között, aki a IV. elemi iskolát végezte. Az iskola internátussal kapcsolatos, ahová 20 éven alóli tanulók vehetők fel. Az idősebbek csak kintlakók lehetnek. Az internátusban az ellátási díj havi 400.— Lei. Az iskola semmi másféle díjat nem szed. Az elméleti oktatás október 15-től, április 15-ig tart. A nyári félévet (április 15.-től, október 15.-ig), a tanulók gazdasági munkával töltik el gazdasági szaktanáraik utasítása szerint. Az iskola második évfolyam elvégzése után egy évi önkéntesi kedvezményre jogosít. Az iskolába felvételt iránti kérvények lehetőleg szeptember 15.-ig, de legkésőbb október 1.-ig az iskola igazgatóságához, (Jernut-Radnót, Jud. Târnava Mică) benyújtandók. A kérvényhez mellékelendők: 1. Születési bizonyítvány, keresztlelél, vagy anyakönyvi kivonat. 2. Állampolgársági bizonyítvány. 3. Elemi iskolai értesítő. 4. A felvételt kérelmezőnek, vagy szülőinek vagyoni állapotáról községi bizonylat. 5. Orvosi bizonyítvány. 6. Erköletesi bizonyítvány (a lelkesítő hivataltól). A tanulók az internátusba ágyneműt, fehérneműt és evőeszközt (kés, kanál, villa) kötelesek hozni. Egyébként egyszerű szokott ruhájokban járnak.

Piaci árak

Állatárak. Leiben darabonként.

	I. o.	II. o.	III. o.		I. o.	II. o.	III. o.
Ökör	400	3000	2000	Kocsi ló	4000	3200	1500
Tehén	5050	3200	1500	Könnyű igás ló	3000	2000	1000
Bika				Nehéz igás ló	2000	1500	1000
Növendék	1500	1000	800	Bivaly	3000	2400	1600
Sertés rüdeg	1200	900	600	Juh	250	200	150
Sertés kövér	3000	2500	1600	Éárány	200	180	140
Tyuk	40	35	27	Pulyka	40	35	30
Csirke	30	25	20	Liba	45	40	34
				Kacsa	30	26	20

Terményárak. Leiben 100 kg.-ként.

	I. o.	II. o.		I. o.	II. o.
Buza ab Cluj	470	440	Burgonya	120	70
Árpa	320	290	Bab	400	380
Rozs			Lencse	1000	600
Zab	260	250	Borsó		
Tengeri	320	300	Mák	1000	900
Lóhere	3500	3000	Kender	400	300
Lucerna	3300	3000	Len	600	400
			Répa		

Zöldségárak. Leiben.

Murok	500	100 kg.	Paradicsom	2	kg.-ként
Petrezselyem	600	"	Paprika	1	4 darab
Zeller	1	drb.-ként	1' agyama	5	kg.-ként
Cékla	1	"	Fokhagyma	3	"
Torma	2	égy kötés	Fehér káposzta	5-3	drb.-ként
Karalábé	1	"	Piros káposzta	2-1	"
Retek	1	"	Töskáposzta	4-3	"

Tej és termékei. Leiben.

Tej	3	lit.-ként	Paraszt sajt	28-26	kg.	Tojás	1'10	drb.-ként
Tejfel	40	"	Csemege sajt	10-56	"	Méz	30	kg.-ként
Főző vaj	40	kg.-ként	Juh turó	28-26	"	Zsir	28	"
Tea vaj	60	"						

Műtrágyaárak.

16%-os szuperfoszfát 100 kg.-ként 75 kg.-os zsákokban, zsákkal együtt ab gyár	228	Lei.
18%-os szuperfoszfát 100 kg.-ként 75 kg.-os zsákokban, zsákkal együtt ab gyár	254	Lei.

Levélsekreny

Nagyon sok paradicsomom van. Nem tudom értékesíteni. Lehet-e pálinkát főzni belőle. Mi az eljárás és milyen pálinkát kaphatok belőle. Szíves választ kérek, megpróbálta-e valaki már ezt? Nagy J.

Mezőgazdasági gépek, eszközök
és anyagok nagybani lerakata

Talajmivelő, vető, cséplő,
megtisztító, burgonyakisze-
dő stb. gépek nagy raktára

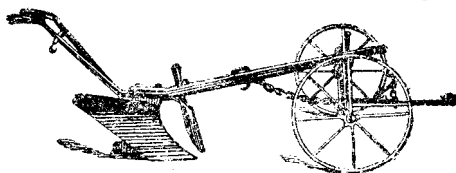
Minden típusu, eredeti

SACK EKÉK

és azok szerelvényei

Az eredeti Sack eszkö-
zök fő ismertetőjelei:

**Gondos gyártás
és nagyértékű
anyagminőség!**

Csak eredeti Rud. Sack alkatrészeket vásároljon, mert az alkatrész
értékét egyedül az anyag minősége és pontos kivitele szabja meg.

Lerakat:

KLUSCH JÁNOS, CLUJ-KOLOZSVÁR

Str. Londrej - Hosszu u. 21. sz. — Telefon 512.

Biztosítsunk

a mi intézetünknel, a

Minerva

Népszerű feltételek!

Olcsó díjak!

Biztosító Rt.-nél

Szegődménylevelek és napszámjegyzékek kaphatók az EGE-
nél. A szegődménylevél alkalmas bármily gazdasági alkalmazott
alkalmazási felvételeinek felsorolására, a kivett járandóságok
feltüntetésére és az átadott tárgyak leltározására. Ezek ára
darabonként 2.— lei. A napszámjegyzék viaszos vászon boríték-
kal 100 oldalos füzetenként 25.— lei, 50 oldalos 15.— lei, 16 olda-
los nagy ívenként füzetlenül 5.— lei-ért áll a gazdaközönség
rendelkezésére. Megrendelhetők az EGE. titkári hivatalában.
Kolozsvár, Attila-u. 10.

ISPÁN! mező, szőlő, pince, gyümölcsös és erdőgazdaságban
nagy gyakorlattal állást keres. Cím: a kiadóban.

Németországban járt intelligens, nőtlen 27 éves gazdasági
gyakornok állást keres. Cím a kiadóban.

ŐSZI VETŐMAGCSAVAZÁS A

P O R Z O L

SZÁRAZ PÁCCAL

A BUZATERMELÉS DIADALA!

A mételykór

ELLEN

BIZTOS GYÓGYSZER A

DISTOL

A CHINOIN

NŐVÉNYVÉDELMI SZEREK

biztosan és gyorsan hatnak!

Vezérképviselőt:

FREDERIC SPODHEIM & Co

BUCUREȘTI I, STRADA SFT. CONSTANTIN 4.

Anyagrendelés:

»AGROTECHNICA«

CLUJ-KOLOZSVÁR, CAL. REG. FERDINAND 8.